

**Univerzita Karlova
Fakulta sociálních věd**

Diplomant: Tereza M. Krásenská

Název diplomové práce: Mediální reprezentace události CzechTek 2005

Konzultant: PhDr. Jan Křeček

Termín: červen 2006

Posudek oponenta

Autorka předkládané diplomové práce si v úvodu práce klade za cíl „*analytickými metodami zjistit, nakolik byla mediální reprezentace a následná polemika o CzechTeku 2005 objektivní a vyvážená*“ a tvrdí, že se pokusí „*odpovědět i na to, zda byl policejní zásah na CzechTeku 2005 odůvodněný a přiměřený*“ (s. 4). Jako podkladový materiál si autorka volí texty a fotografie, které o předmětné události publikovaly ve zvoleném období listy Tachovský deník a Mladá fronta Dnes.

Výsledkem autorčina úsilí je text diplomové práce rozčleněný do čtyř kapitol zahrávaných úvodem a závěrem a doplněných seznamem použité literatury a pramenů, seznamem grafů a tabulek a přílohou, v níž je nabídnuta kódovací kniha použitá při kvantitativní obsahové analýze. Text se v podstatě uzavírá do dvou obsáhlejších celků propojených výkladem o obsahové analýze jako klíčové metodě práce s podkladovým materiálem (podkap. 5.1). V prvním celku, který tvoří kapitoly 2-4, autorka stručně vykládá základní pojmy, jichž se její práce dotýká (subkultura, objektivita, reprezentace, nestrannost, stereotypy, menšiny), a připomíná jev, který je předmětem její zájmu, tedy CzechTek 2005. Druhý celek tvoří kapitola 5.2, v níž autorka prezentuje výsledky obsahové analýzy, a závěr, v němž výsledky shrnuje.

Konstatuji, že autorka si zvolila téma velmi zajímavé věcně i z hlediska teorie mediální komunikace. Již s odstupem jednoho roku je jasné, že dění kolem CzechTeku 2005 bylo dynamickou složkou několika vzájemně se ovlivňujících kontextů politické, sociální i kulturní povahy. Na relativně malé ploše se tu odehrály děje, které je možné chápat a interpretovat různě – jako součást mediálního diskurzu, jako kulturní fenomén nebo třeba jako politické „tahy“. V relativní úplnosti pochopit povahu vývoje, který vedl k dané reprezentaci této události znamená chápat reprezentaci jako výšeč sociálního procesu, jako součást diskurzu (diskurzů).

Ač nerad, musím konstatovat, že autorka si zřejmě tuto složitost celé věci málo uvědomuje – jinak by těžko mohla volit kvantitativní obsahovou analýzu jako „analytickou metodu“ pro zjišťování objektivity a vyváženosti mediální reprezentace. Je ovšem pravda, že tento její vytčený cíl je ještě relativně nejrealističtější, vždyť o úmyslu zjišťovat objektivitu a vyváženost „následné polemiky“ je asi zbytečné uvažovat (objektivita je polemice přece cizí) a představa, že zjistí, zda policejní zásah byl odůvodněný a přiměřený, je naprosto nesmyslná. Výsledek tomuto nepřiliš jasnému formulování základního cíle práce odpovídá: autorka v kapitole 5 nabízí obsáhlý popis sebraného podkladového materiálu, leč k naplnění formulovaného cíle se tím neblíží a v závěrech se k uvedeným cílům nevrací.

Málo promyšlený přístup je celkově jedním z podstatných charakteristických rysů první části práce. Zarážející je již nápadná stručnost úvodní kapitoly nazvané „subkultura a životní styl“, opírající se výhradně o připomínku textu Dicka Hedbige (bylo by přinejmenším na místě uvést tuto práci do nějakého kontextu: jaký myšlenkový směr v uvažování o subkultuře představuje?).

Dosti povrchní je autorčin výklad o objektivitě (podkap. 4.1) a navíc je jeho (přebíraná) relativizace pojmu v pozoruhodném nesouladu s autorčinou vírou v existenci

objektivních zpráv, jak plyne z věty „Vycházíme z Infobanky agentury ČTK, která by se dala považovat za objektivní“, s. 9. Soudím, že v rámci obhajoby by se diplomantka měla pokusit tento svůj předpoklad doložit.

Některé formulace parafrázující použitou literaturu by zasloužily větší přesnost (charakteristika pozitivismu: „jde o snahu oddělit pozorované od pozorovaného“, s. 13, „druhým nejčastěji vyslovovaným nárokem na obsah mediálních sdělení je vyváženost a předpojatost“, s. 15)

Jisté pochyby vzbuzuje i zpracování metody analýzy a volba podkladového materiálu. Autorka nikde v práci nevysvětluje, co hodlala vytěžit právě z konfrontace regionálního a celostátního listu. Když popisuje analyzovaný vzorek, mluví o porovnání „na stejném prostoru“ (s. 21). Co se tu rozumí prostorem? Mají sledované části obou listů stejný rozsah redakčně zaplněné plochy? (Pokud ne, je např. porovnání plochy ze s. 67 izolované a matoucí). Dostatečně vysvětlena není ani kategorie „vzňení“ článku a fotografie (s. 22), a to zvláště rozdíl mezi „nehodnotící“ a „ambivalentní“.

Vlastní výsledky obsahové analýzy jsou pak prezentovány v podobě grafů a tabulek v prvním třídění, doprovázených verbálním popisem toho, co je v tabulce. Získané údaje nejsou nijak „zváženy“, což by u tak malého vzorku (49 a 52 článků) mělo být samozřejmé, vždyť rozdíl pěti procent je rozdíl dvou článků (viz např. tab 47, s. 71).

Za nejvážnější problém práce ale považuji to, že autorka fakticky nevyužívá získané údaje k pokusu o výklad – že je nijak neinterpretuje. Jedinou výjimku je možné nalézt na s. 78, kde klade zájem o zásah proti CzechTeku 2005 do souvislosti s „okurkovou sezonou“ (což ale nedokládá rozbořem celkové tematické struktury listů v daném období, takže se jedná více o dojem než o interpretaci), a na s. 81-82, kde se pouští do apologetiky účastníků CzechTeku poukazem na to, že média „mají zásadní odpovědnost vůči menšinám“ (s. 81), a konstatuje, že ve sledovaných listech našla „prvky nevyváženosti a předpojatosti“ (s. 82). Během obhajoby by autorka měla doložit, ze kterých údajů, jež v práci nabízí, je možné poskládat doklady o předpojatosti.

Práce, bohužel trpí i drobnějšími nedostatky formálními. U řady tvrzení citelně chybějí odkazy (údaje o škodách, s. 9, text J. Westerstahla, s. 14, texty Dyera a Lippmanna, oba s. 17, práce Lasswella a to, za co bývá považován, s. 20). Brian McNair (nikoliv McNaire, jak autorka opakovaně uvádí, navíc mu na s. 14 přisuzuje text, který napsala G. Tuchmanová – a ještě má v jeho názvu dvě chyby) chybí v seznamu použité literatury, Někdy se zřejmě jedná o překlepy z nepozornosti („Pokud se ovšem nestřetnou s policisty“, s. 4, „tekknaři“, s. 6), někdy o vyšinutí z vazby („a pomáhají jim tak vykládat si svět za pochopitelný“, s. 16, „Využívají menšiny ve svůj prospěch. Chovají se k ní jako k atrakci... Pak už o ně nemají zájem,“ s. 18, „mediální obsah je zakódován podle stejného jazyka jako skutečnosti, ke které se vztahuje,“ s. 20, „v souvislosti s policií ČR a jejich představitelích“, s. 50). Nepřesné je užívání výrazu „jaký“ ve významu „který“ (např. s. 55), výjimečně se vyskytují nedostatky v užívání interpunkce (s. 59), zjevnou chybou je opakované psaní tečky za slovem „viz“ (např. s. 22, 23 a 24).

Soudím, že přes všechny uvedené nedostatky by diplomantka měla mít možnost svůj text obhajovat. Proto konstatuji, že předložená diplomová práce v zásadě splňuje základní nároky kladené na diplomové práce a práci přece jen doporučuji k obhajobě a v případě vskutku brilantní obhajoby navrhuji hodnotit stupněm **dobře**.

V Praze 5. června 2006

katedra mediálních studií IKSŽ
Centrum pro mediální studia CEMES

doc. PhDr. Jan Jiráček